

ТЕМА 3 ВИДИ РИЗИКІВ

1.1 Основні підходи до визначення ризиків

Необхідність класифікації ризиків. Класифікація ризиків являє собою один з етапів аналізу ризиків, що дозволяє в подальшому проводити ідентифікацію і оцінку ризику, а також розробляти методи управління ними.

Під *класифікацією ризиків* розуміється розподіл ризиків за певними групами в залежності від обраного класифікаційної ознаки виходячи зі спрямованості та специфіки діяльності підприємства.

Принципи класифікації. Ризик явище багатогранне, тому можна виділити велику кількість критеріїв класифікації. Для різних завдань і областей діяльності використовують свої суттєві ознаки поділу на види, групи, класи. При цьому важливо, щоб класифікація не ставала самоціллю, а була корисна з практичної точки зору, давала можливість досягти кінцевої мети – ефективно управляти ризиками. Дуже докладна і дрібна класифікація, безумовно, дозволяє виділити більше особливостей, але в ряді випадків для практичної роботи вони не так вже й важливі.

Особливості класифікації ризиків. Класифікація ризиків включає в себе категорії, групи, види, підвиди і різновиди ризиків. В даний час універсальний класифікатор ризиків відсутня, що зумовлює самотійну категоризацію ризиків підприємства відповідно до основних напрямків діяльності щодо виявлення, аналізу та мінімізації ризиків. Слід також враховувати, що приймається в кожному конкретному випадку класифікація ризиків має чітко визначений прикладне призначення: сформувати прозорий і аналітично оброблений матеріал для адекватного опису ризиків з наступною побудовою системи управління ними. Класифікація ризиків в кожному конкретному випадку висловлює певний зріз діяльності організації в залежності від цільового орієнтування керівництва.

1.2 Класифікація ризиків

Основні класифікаційні ознаки ризиків. Ризики класифікуються за безліччю ознак, походженням, фазами виробничого циклу, видів діяльності, ступеня допустимості та ступеня виправданості (правомірності), по можливості страхування, стосовно підприємства тощо.

Залежно від можливого результату (ризикової події). Залежно від можливого результату (ризикової події) ризики поділяють на дві великі групи:

- чисті ризики;
- спекулятивні ризики.

За джерелом виникнення. За джерелом виникнення ризики поділяють на:

- зовнішні;
- внутрішні.

За ступенем небезпеки для організації:

- допустимий ризик (загроза втрати прибутку);
- критичний ризик (можливість несення поточних збитків);
- катастрофічний ризик (банкрутство). З точки зору доцільності:
- виправданий ризик;
- невиправданий ризик.

Межі між ними в різних сферах діяльності неоднакові.

З точки зору доцільності. За ступенем правомірності підприємницького ризику можуть бути виділені виправданий (правомірний) і невиправданий (неправомірний) ризики.

За можливості уникнення втрат:

- переборні;
- непереборні: ризики що страхуються та не страхуються.

Ризик можна частково перекласти на інших, але повністю запобігти його не можна.

За причинами виникнення:

- 1) політичні ризики;
- 2) технічні ризики;
- 3) виробничі ризики;
- 4) підприємницькі ризики;
- 5) галузеві ризики;
- 6) природні ризики;
- 7) комерційні ризики;
- 8) інфляційний;
- 9) інноваційний;
- 10) валютний ризик;
- 11) інвестиційний ризик;
- 12) кредитний ризик;
- 13) процентний ризик.

За ступенем ризику (ймовірності настання втрат):

- допустимий;
- критичний;
- катастрофічний.

За можливістю страхування. Всі ризики можна також розділити на дві великі групи за можливістю страхування:

- ризики які можливо застрахувати;
- ризики які не підлягають страхуванню.

Страховий ризик – ймовірна подія або сукупність подій, на випадок настання яких проводиться страхування.

Залежно від джерела небезпеки страхові ризики поділяються на дві групи:

- 1) ризики, пов'язані з проявом стихійних сил природи;
- 2) ризики, пов'язані з цілеспрямованими діями людини.

За сферою виникнення:

- природні ризики;

- ризики, пов'язані з людським фактором;
- технічні ризики;
- ризики соціуму (соціально-економічні ризики).

За періодом існування. Залежно від співвідношення періоду існування об'єкта і періоду, протягом якого діє ризик (існує можливість реалізації ризику), виділяють:

- постійні (постійно діючі або безстрокові) ризики, які діють весь час, поки існує сам об'єкт;
- тимчасові (або термінові) ризики, період дії яких менше терміну існування об'єкта.

За сферами діяльності організації:

- виробничі;
- маркетингові;
- фінансові тощо.